

TISHA B'AV 5780

with the United Synagogue

Tisha B'Av 5780/2020 Study Pack

Rabbi Daniel Roselaar
Kehillat Alei Tzion

Koren	Artscroll	Rosenfeld	Kinnah
195	152	91	1. שבת סורו מני
217	159	93	2. איכה אצת
301	188	104	3. אהלי אשר תאבת
361	226	111	4. זכור אשר עשה צר בפנים
375	232	120	5. אם תאכלנה נשים פרים
393	240	123	6. לך ה' הצדקה
415	248	125	7. ארזי הלבנון
515	304	144	8. אש תוקד בקרבי
555	328	152	9. ציון הלא תשאלי
		168	10. קינה על קדושי יורק
635		173	11. איכה תפארתנו
611	390	176	12. אלי ציון

THEMES

- She'elat Shalom – Extending Greetings on Tisha B'Av
- Why was the Bet Hamikdash Destroyed? – Because of Causeless Hatred
- The Martyrdom of Rabbi Chutzpit the Meturgeman
- The beauty of Eretz Yisrael
- The Blood Libels
- Kehillot Hakodesh – Mourning the Shoah

איסור שאלת שלום לאבל

Hilchot Avelut

Shulchan Aruch Orach Chayim 554:20

(כ) אין שאלת שלום לחברו בתשעה באב, והדיוטות שאינם יודעים ונותנים שלום, משיבים להם בשפה רפה ובכבד ראש.

Talmud Moed Kattan 15a

אבל אסור בשאלת שלום, דקאמר ליה רחמנא ליחזקאל האנק דם.

Talmud Moed Kattan 21b

תנו רבנן: אבל, שלשה ימים הראשונים - אסור בשאלת שלום, משלשה ועד שבעה - משיב ואינו שואל, מכאן ואילך - שואל ומשיב כדרכו. שלשה ימים הראשונים אסור בשאלת שלום? והתניא: מעשה ומתו בניו של רבי עקיבא, נכנסו כל ישראל והספידום הספד גדול. בשעת פטירתו עמד רבי עקיבא על ספסל גדול ואמר: אחינו בית ישראל שמעו! אפילו שני בנים חתנים - מנוחם הוא בשביל כבוד שעשיתם. ואם בשביל עקיבא באתם - הרי כמה עקיבא בשוק. אלא כך אמרתם תורת אלקיו בלבו וכל שכן ששכרם כפול, לכו לבתיכם לשלום. - כבוד רבים שאני. משלשה ועד שבעה - משיב ואינו שואל, מכאן ואילך - שואל ומשיב כדרכו. ורמינהו: המוצא את חברו אבל, בתוך שלשים יום - מדבר עמו תנחומין ואינו שואל בשלום, לאחר שלשים יום - שואל בשלום ואינו מדבר עמו תנחומין. מתה אשתו ונשא אשה אחרת - אינו רשאי ליכנס לביתו לדבר עמו תנחומין. מצאו בשוק - אומר לו בשפה רפה ובכבד ראש! - אמר רב אידי בר אבין: הוא שואל בשלום אחרים - שאחרים שרויין בשלום, אחרים אין שואלין בשלום - שהוא אינו שרוי בשלום. - והא מדקתני משיב - מכלל דשיילינן ליה! - דלא ידעי. - אי הכי, התם נמי! - התם מודע להו, ולא מהדר להו. הכא - לא צריך לאודועינהו. ורמינהו: המוצא את חברו אבל, בתוך שנים עשר חדש - מדבר עמו תנחומין ואינו שואל בשלום, לאחר שנים עשר חדש - שואל בשלום ואינו מדבר עמו תנחומין, אבל מדבר עמו מן הצד. אמר רבי מאיר: המוצא את חברו אבל לאחר שנים עשר חדש, ומדבר עמו תנחומין, למה הוא דומה - לאדם שנשברה רגלו וחיתה. מצאו רופא ואמר לו: כלך אצלי, שאני שוברה וארפאנה, כדי שתדע שסממנין שלי יפין. - לא קשיא: הא - באביו ואמו, הא - בשאר קרובים. - התם נמי ידבר עמו תנחומין מן הצד! - אין, הכי נמי. ומאי אינו מדבר עמו תנחומין - כדרכו, אבל מדבר עמו מן הצד.

Shulchan Aruch Yoreh Deah Chap 385

(א) אבל אסור בשאלת שלום. כיצד, שלשה ימים הראשונים אינו שואל בשלום כל אדם, ואם אחרים לא ידעו שהוא אבל ושאלו בשלום, לא ישיב להם שלום אלא יודיעם שהוא אבל. מג' עד שבעה, אינו שואל, ואם אחרים לא ידעו שהוא אבל ושאלו בשלום, משיב להם. משבעה עד ל', שואל בשלום אחרים שהם שרויים בשלום, ואין אחרים שואלים בשלום, וכל שכן שמשיב למי ששואל בשלום. לאחר ל' יום, הרי הוא כשאר כל אדם. במה דברים אמורים, בשאר קרובים, אבל על אביו ואמו שואל בשלום אחרים אחר שבעה, ואין אחרים שואלים בשלום עד אחר י"ב חדש. הגה: ומאחר שאסור בשאלת שלום, כל שכן שאסור להרבות בדברים (רמב"ם פ"ה וכל בו). ואם עושה לכבוד רבים, כגון שרבים באים לנחמו, מתר לומר להם: לכו לבתיכם לשלום, דלכבוד רבים שרי (נ"י פרק אין מגלחין ובהגהות מ"י ובמרדכי הלכות אבל). ויש מקלין האדנא בשאלת שלום האבל לאחר ל', ואין טעם להם, אם לא שיחלקו לומר שזה מה שאנו נוהגים לא מקרי שאלת שלום שבימיהם (סברת הרב). ועין בא"ח סימן פ"ט.

(ג) מקום שנהגו להיות שואלים בשלום אבלים בשבת, שואלים. וכתב הרמב"ם שהאבל נותן שלום לכל אדם בשבת, שהוא מכלל דברים שבפרהסיא. הגה: ואסור לשלח מנות לאבל על אביו ואמו כל י"ב חדש, ואפלו בשבת, במקום שנהגו שלא לשאל בשלום בשבת (תשובת מהרי"ל סי' ל"א); אבל במקום שנהגו לשאל בשלום בשבת, גם זה שרי.

(א) דבר מה שרצה כ"ת לחלק בין שאילת שלום לברכת שלום דשאילת שלום שאסרו למי שאינו שרוי בשלום היינו דוקא לשואלו אם הוא בשלום ולדידי אין הפי' שאילת שלום כמו שחשב כת"ר רק ששואל מהשי"ת שיהי' חבירו בשלום. והרי שאילת שלום בשם למדו בפ' הרוואה [ברכות נד ע"א] מדכתיב והנה בועז בא מבית לחם ויאמר לקוצרים ד' עמכם ושם מתרגם המתרגם ואמר לחצדיא יהא מימרא דה' בסעדכון. ובאלשיך שם וז"ל עוד יתכן למדוני שצריך המשיב שלום להוסיף על השואל בשלומו וזה כי הוא ברכם שיהי' ד' עמהם והם הוסיפו שלא בלבד יהי' ה' עמו כי אם גם יברכהו הוא יתברך בעצמו עכ"ל. הנה מפורש כי שאילת שלום הוא בעצמו ברכת שלום*) ובמכות (כ"ג ע"ב) פרש"י ושאילת שלום בשם דמותר לאדם לשאול בשלום חבירו בשם כגון ישים ד' עליך שלום עכ"ל. הנה דשאילת שלום היינו ברכת שלום.

Gesher Hachayim

(ה) וכל עיקר איסור שאלת שלום הוא רק כשמקבל את פני חברו בשם "שלום", שהוא משמות הקב"ה. והי' מותר להקדים בשאלת שלום שלנו (אף בחיל) בלשון "צפרא טבא" וכדומה [ואפי' להשיטה המובאה ברמ"א שפ"ה ומג"א תקנ"ד סעי' כ' שגם נוסח שאלת שלום הנהוג האידנא אסור, היינו נמי כשמזכיר שם "שלום" כנראה ממה שהעיר שם המג"א ממ"ש בירושלמי "שלום עליכם" ומב"ק "שלום עליך רבי". גם באו"ח פ"ט באיסור שאלת שיום קודם התפלה חלקו בין שאלת שלום בשם שלום ובין צפרא טבא] — מ"מ אסרו האחרונים לאבל לומר גם לשון "צפרא טבא" (א"ר ואשל אברהם שם תקנ"ד וח"א וש"א). הגם דלא מצינו שיהא אסור לברך לחברו שאר סוגי ברכות כגון לרפואה וכדומה (כאמור הלאה ז') י"ל מכיון שצפרא טבא אומרים במקום שאלת שלום החמירו גם בכגון דא כדי שלא לחלק.

Mishnah Taanit 1:7

(ז) עברו אלו ולא נענו, ממעטין במשא ומתן, בבנין ובנטיעה, בארוסין ובנשואין ובשאלת שלום בין אדם לחברו, כבני אדם הנזופין למקום. היחידים חוזרים ומתענים עד שיצא ניסן. יצא ניסן ולא ירדו גשמים, סימן קללה, שנאמר (שמואל א יב) הלא קציר חטים היום, וגו'.

WHY WAS THE BET HAMIKDASH DESTROYED?

TALMUD YOMA 9B

נאצו האנשים את מנחת ה': ^אמקדש ראשון מפני מה חרב מפני ג' דברים שהיו בו ע"ז וגלוי עריות ושפיכות דמים ע"ז דכתיב ^בכי קצר המצע מהשתרע ^גמאי קצר המצע מהשתרע ^דא"ר יונתן קצר מצע זה מהשתרר עליו שני רעים כאחד ^הוהמסכה צרה כהתכנס א"ר שמואל בר נחמני כי מטי רבי יונתן להאי קרא בכי אמר מאן דכתיב ביה ^וכונם כנר מי הים נעשית לו מסכה צרה גלוי עריות דכתיב ^זויאמר ה' יען כי גבהו בנות ציון ותלכנה נטויות גרון ומשקרות עינים הלוך וטפוף תלכנה וברגליהן תעכסנה יען כי גבהו בנות ציון ^חשהיו מהלכות ארוכה בצד קצרה ותלכנה נטויות גרון שהיו מהלכות בקומה זקופה ומשקרות עינים דהוו מליין כוחלא עיניהן הלוך וטפוף תלכנה שהיו מהלכות עקב בצד גודל וברגליהן תעכסנה א"ר יצחק שהיו מביאות מור ואפרסמון ומניחות במנעליהן ^טוכשמגיעות אצל בחורי ישראל בועטות ומתחזות עליהן ומכניסין בהן יצה"ר כארס ^יבכעוס שפיכות דמים דכתיב ^{יא}וגם דם נקי שפך מנשה [הרבה מאד] עד אשר מלא את ירושלם פה לפה ^{יב}אבל מקדש שני שהיו עוסקין בתורה ובמצות וגמילות חסדים מפני מה חרב ^{יג}מפני שהיתה בו שנאת חנם ללמדך ששקולה שנאת חנם כנגד שלש עבירות ע"ז גלוי עריות ושפיכות דמים ^{יד}רשעים היו ^{טו}אלא שתלו במחונם בהקב"ה אתאן

RESP. PNEI YESHOSHUA YD #10

מקצרה אחר צ' חידושים קשה כדכתיב לעיל • וקשה לי גם צה"ר ד"ס לא חרבה ירושלים אלא על שדכו צו דין חורה • וא"ת וסא גרמה וכו' וי"ל דסא וסא גרמה • וק"ק ח"כ ע"י אלא שדכו דמשמע לא חרבה ^אלא מפני שדכו ולא מפני ד"א וסא וסא גרמה • ונראה לי לתקן בדוחק דסא צסא חליא למה לא עשו לפנים משורה ^בדין מפני שנאה חנם ח"כ מחורץ • ואפשר שגם ח"י קוצר כן הא וסא גרמה • אבל הלשון לא משמע כן לריד לוי' דסכא והסם דאוריין שחרצה משום שנאה חנם מ"י בחורבן שני דמורבן צ"ת כ"י ח"י וי"ט • הנה בעל הדרכ ירע לנגדי ולא יכלתי להאריך ולעת אחרת אכתוב וזה יותר וללמוד עוד תכאף אחיד מרדכי בן לא"ה מהר"ר יוסף שליט"א •

MAHARAL – NETZACH YOSRAEL CHAP 4

ויש לך לשאול, למה חרב בית המקדש ראשון^א בעון אלו ג' עונות, ואילו מקדש שני בשביל שנאת חנם. ואין לומר שהיה זה במקרה^ב. ועוד, כי אלו ג' עבירות, דהיינו עבודה זרה גילוי עריות ושפיכות דמים, יש להם ענין אחד, כי בשלשתן יהרג ואל יעבור (פסוקין עד:)^ג, ולמה נשתתפו שלשתן בחורבן. והפירוש אשר הוא לפי פשוטו, כי מקדש ראשון היה השכינה ביניהם, וזהו מעלת בית המקדש ראשון שהיה מיוחד במעלה שהיתה השכינה שורה בו^ד. ולפיכך חורבן שלו כאשר לא היה ראוי שתשרה שכינה

ויקרא ית, כד – כו) "ולא תעשו מכל התעבות ולא תטמאו בכל אלה". שפיכות דמים, [דכתיב] (ר' נמזר לך, לד) "ולא תטמאו את הארץ אשר אני שוכן בה". ולפיכך בשביל אלו ג' טומאות חרב הבית¹¹. אבל מקדש שני, שלא היתה השכינה שורה בו כמו במקדש ראשון⁸, ולכך לא נחרב בשביל אלו ג' עבירות. אבל מעלת מקדש שני היה מחמת ישראל עצמם. ודבר זה ברור, כי ישראל הם מתאחדים על ידי בית המקדש שהיה להם; כהן אחד, מזבח אחד¹²,

ביניהם, והיינו כשטמאו את בית המקדש, ואין השם יתברך שורה בתוך טומאתם⁹, אם לא כאשר היה החטא בשוגג, ואז כתיב (ויקרא טז, טז) "וכן יעשה לאוהל מועד השוכן אתם בתוך טומאתם"¹⁰. ואלו ג' חטאים נקראו טומאה, כדאיתא במסכת שבועות בפרק קמא (ו:): "וכפר על המקדש מטומאת בני ישראל" (ר' ויקרא טז, טז), יש לי להביא בענין זה עבודה זרה, גלוי עריות, שפיכות דמים. עבודה זרה, דכתיב (ויקרא כ, ג) "למען טמא את מקדשי". גלוי עריות, דכתיב (ר'

ונאסרו הבמות¹³, שלא היה פירוד וחלוק בישראל¹⁴. והדבר הזה מבואר, ועוד יתברר בפרק שאחר זה¹⁵. לכך בית המקדש על ידו הם אומה אחת שלימה. ומפני כך נחרב הבית בשביל שנאת חנם, שנחלק לבבם, והיו מחולקים, ולא היו ראויים למקדש אשר הוא התאחדות ישראל¹⁶. ופירוש פשוט הוא¹⁷.

RAV DESSLER – MIGHTAV ME'ELIYAHU VOL 5

המתאבל על ירושלים באמת הלא צריך שישתדל ויתעסק בבניינה. על מה חרבה ירושלים? על שנאת חנם (וימא ט'): ועל ביטול תורה (ירושלמי חגיגה א' ז'). והפירוש, ששנאה וביטול תורה הם החורבן, כי עיקר החורבן הוא החורבן הרוחני. ואם כן מהו בנין ירושלים? אהבת הבריות ולימוד התורה. וכיון שנבנית ירושלים בא ענין "וישבתם איש תחת גפנו וגו' ממילא. אבל המתאבל על גפנו ותאנתו בלבד – אין זה אבל על ירושלים אלא על עצמו. והמשתדל לבנותה שלא על דרך רוחניות הריהו מתעסק בבנין עצמו ולא בבנין ירושלים

RAV KOOK – OROT HAKODESH

ואם נחרבנו, ונחרב העולם עמנו, על ידי שנאת חנם, נשוב להבנות, והעולם עמנו יבנה, על ידי אהבת חנם, היורדת מראש צורים, וחנתי את אשר אחן ורחמתי את אשר ארחם, שהיא התיאוריה הנאמנה של העברת כל הטוב על פניו, של זה האיש משה. אבל תיכף בהולדו בא הטוב עמו, ותרא אותו כי טוב הוא, יבא טוב ויקבל טוב מטוב לטובים.

[30/08/2018nnn]

כשמתכלים, באמת בצד הטוב של כל אחד ואחד,
 מתאהב האדם על הבריות בחבה פנימית, ואיננו צריך
 להזדקק לשום אבק של חנופה. כי ההתענינות בצד הטוב,
 שהוא פוגש תמיד, מכסה ממנו באמת את כל הצדדים הרעים,
 וכסה קלון ערום.

CHAFETZ CHAYIM – AHAVAT YISRAEL CHAP 3

ראשית לכל, הגורם לעון זה היא הקנאה, שמקנא האדם בחבירו על
 ענינים שונים, וכאשר נבאר:

(א) יש שמקנא אדם בחבירו, על מה שברכו ה' בעושר ובנכסים, וכל אשר
 הוא עושה ה' מצליח בידו, ועל כן הוא מתקנא בו, והקנאה מביאה אותו לשנאותו.
 (ב) לפעמים מצוי שאומן אחד היודע היטב אומנתו ונתפרסם לתהלה לאומן
 טוב, אז האומנים האחרים מתקנאים בו ושונאים אותו, בחשבם שהוא מקפח
 פרנסתם.

(ג) על ידי שחבירו מכובד יותר ממנו, וקשה לו לראות איך שנותנים
 לחבירו כבוד. ואף שגם הוא רודף אחר הכבוד, אבל הכבוד בורח ממנו, ובמקום
 הכבוד גורם לעצמו בזיונות. ועל כן הוא שונא אותו תכלית שנאה.
 (ד) ולפעמים מצוי שיש לחבירו מעלות ומדות טובות, ונתפרסם לתהלה
 בפי כל. ואף שיודע האדם בעצמו שחסרים לו כל אלה, אך מכל מקום בטבעו
 עינו רעה על תהלות ומעלות חבירו.

והנה כל אלו הענינים מביאים את האדם לידי שנאת חנם, אבל אבאר כאן,
 איך שכל אלה הסיבות בשקר יסודם, ואין לאדם לשנוא את חבירו עבור
 סיבות אלו.

Arzei Halevanon – The Ten Martyred Rabbis

The Death of R' Chutzpit

ARZEI LEVANON - TISHA B'AV

כלום מתורת משה לשמרה: ואחריו רבי חוצפית ביום עברה.
עוף הפורח ושרף בהבל פיו, כבמדונה: צדיק רבי אלעזר בן
Moses¹³ unfulfilled. After him, on the (same) day of wrath, (they slew)
Rabbi Chutspit,¹⁴ the breath of whose mouth (when he expounded
the Law) was so fiery with his learning as to singe a passing bird.

ELEH EZKERAH – YOM KIPPUR

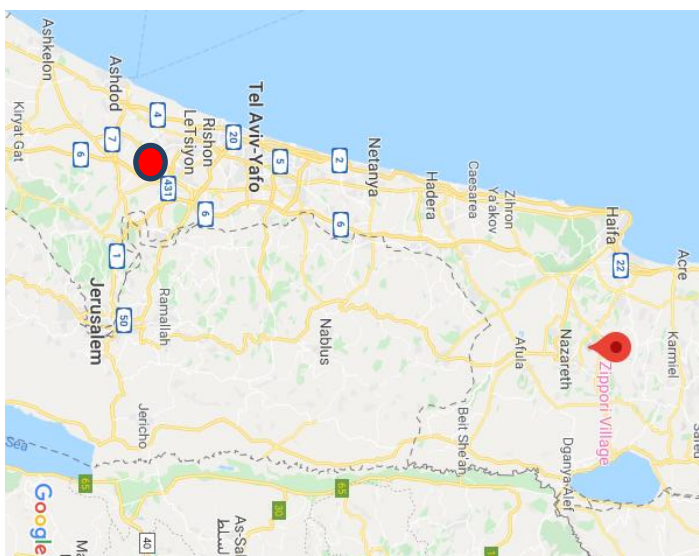
קוננו קדושים עם לא-אלמן / כי על דבר מועט נהרגו ונשפך דמן
לקדש שם שמים מסרו עצמן / בהריגת רבי חוצפית המתרגמן:

BRACHOT 27B

המדרש כשנכנסו בעלי תריסין עמד השואל ושאל תפלת ערבית רשות או חובה א"ל רבן גמליאל חובה אמר
להם רבן גמליאל לחכמים כלום יש אדם שחולק בדבר זה אמר ליה ר' יהושע לאו א"ל והלא משמך אמרו לי
רשות אמר ליה יהושע עמוד על רגליך ויעידו כך עמוד רבי יהושע על רגליו ואמר אלמלא אני חי והוא מת
יכול החי להכחיש את המת ועכשיו שאני חי והוא חי הדין יכול החי להכחיש את החי היה רבן גמליאל
יושב ודורש ור' יהושע עומד על רגליו עד שרגנו כל העם ואמרו לחוצפית התורגמן עמוד ועמוד
אמרי עד כמה נצעריה וניזיל בר"ה אשתקד צעריה בבכורות במעשה דר' צדוק צעריה הכא נמי
צעריה תא ונעבריה מאן נוקים ליה נוקמיה לרבי יהושע בעל מעשה הוא נוקמיה לר' עקיבא דילמא

TOSEFTA KELIM 2:2

אמר ר' שמעון מעשה באחד שהביא גריפות של זית שהוא משופה כמגדל לפני ר' עקיבא ואמר על זו
הייתי יושב וטימאה לו ראה תלמידיו תוהין אמר להן מה לכם תוהין כעורה מזו טימא ר' יהשע אמר ר'
יהשע מעשה בארבעה זקנים שהיו יושבין אצל ר' אלעזר בן עזריה חרש בציפורי ר' חוצפית ור' ישבב
ור' חלפתא ור' יוחנן בן נורי והביאו לפניהם אחד ראש כלינים שהוא נטול ברהיטני ואמר על זה הייתי
יושב וטיהרתיו לו אמר ר' אלעזר בר' צדוק ראשי כלונסאות היו בהר הבית שעליהן אומנין יושבין ושפין
את האבנים ולא חשו להם חכמים משום טומאה.

ה בלע יי ולא חסל את כל נאות יעקב . ר' פנחס
 בשם ר' השעיא אמר ית"פ בתי כנסיות היו
 בירושלם מנין (ישיב א) מלאתי משפט מלתי כתיב .
 ובאר"א היה לו בית ספר ובית תלמוד . בית ספר למקרא
 ובית תלמוד למשנה . ר"א בלע יי ולא חסל את כל
 נאות יעקב את כל נאותיו של יעקב בנן ר' ישמעאל
 דבן גמליאל ור' ישכב ור' יהודה בן בבא ור' חוצפית
 המתורגמן ור' יהודה הנחתום ור' חנניה בן תרדיון ור'
 עקיבא ובן עזאי ור' מרפן ואית דמפקין ר' מרפן ומעייילין
 ר' אלעזר חרסנה . יר' יוחנן היה חדש ס' אפן בבלע

MIDRASH ELEH EZKARAH

לקרוא ק"ש ערבית ושחרית להמליך עלי את שם הגו
 והנורא המיוחד ל. א"ל הקיסר עזי פנים ועזי נפש עד מתי
 אתם בוטחים באלהיכם שאין בו כח להציל אתכם מידי
 שהרי אבותי החריבו את ביתו ואת נבלת עבדיו נתנו סביבות
 ירושלים ואין קובר ועתה אלהיך זקן הוא ואין לו כח להציל
 עוד. שאלו היה בו כח היה נוקם נקמתו ונקמת עמו ונקמת
 ביתו כמו שעשה בפרעה ובסיסרא ובכל מלכי כנען.

ובששמשע ר' חוצפית כך בכה בכי גדול ואחז בבגדיו
 ויקרעם על גדות השם ית' ועל חרפתו ל' ואמר
 לקיסר אוי לך קיסר מה תעשה ליום אחרון כשיפקוד הש"
 על רומי ועל אלהיכם. אמר המלך עד מתי אתוכח עם זה
 וצוה להרגו ויסקלוהו ויתלוהו. ואז באו שריו וחכמיו וחלו
 פניו לקברו כי חמלו על שיבתו ל'. ויאמר המלך לקבור אותו.
 ויבאו תלמידיו ויקברוהו ויספרוהו הספר לג גדול וכבוד מאד.

ואחריו הוציאו את ר' חוצפית המתורגמן. אמרו עליו על
 ר' חוצפית המתורגמן שהיה בן ק"ל שנה
 כשהוציאוהו ליהרג והיה יפה תאר ויפה מראה והיה דומה
 למלאך ה' צבאות. באו והגידו למלך את יפיו ואת שיבתו
 וא"ל בחיך אדוני תרחם על הזקן הזה. אמר הקיסר לר'
 חוצפית בן כמה שנים אתה. א"ל [י"ג בן] ק"ל שנה לבד מיום
 אחד ובקשתי ממך שתמתין לי עד שתתמלא יומי. א"ל
 הקיסר מה לך שתמות היום או למחר. א"ל כדי שאקיים
 עוד שתי מצות כט. א"ל מה מצוה אתה רוצה לעשות. א"ל

KIDDUSHIN 39B

אלך ושמע שאל והרגני אמר רב יוסף אילמלי דרשיה אחר להאי קרא
 כרכי יעקב בר ברתיה לא חטא ואחר מאי הווא איכא דאמרי כי האי גוונא
 הוא ואיכא דאמרי לישנא דחוצפית המתורגמן הוא דהוה גריר ליה דבר
 אחר אמר פה שהפיק מרגליות ילחד עפר נפק חטא רמי רב טובי בר רב
 קיסנא לרבא תנן כל העושה מצוה אחת מטיבין לו עשה אין לא עשה

OR ZARUA – HILCHOT BECHOROT 510

להכחיש את החי היה ר"ג יושב ודורש ור' יהושע עומד על רגליו
 עד שרגנו כל העם ואמרו לחוצפית התורגמן עמוד ושתוק ועמד,
 פ"י ושתק.

חוצפית התורגמן מעשרה הרוגי מלכות היה קלי ושקול כיהונתן
 בן עזיאל דבשעה שהיה עוסק בתורה כל העוף הפורח
 עליו באויר מיד נשרף כדאמ' במדרש של עשרה הרוגי מלכות קלי.

12-08/2018mrv

פרק ג'

0000000

ירושלים

ארץ־ישראל היא מרכז העולם וירושלים היא מרכזה ולבה. קנאה גדולה מקנא הרמב"ן לירושלים. מתאמץ הוא להראות כי מקום תפלה יחיד ומיוחד היא ואין דומה לה.

בראשית, י"ד, 18. ומלכי צדק מלך שלם. היא ירושלים כענין שנאמר²: ויהי בשלם סוכו ומעונתו בציון. ומלכה יקרא גם בימי יהושע אדני צדק. כי מאז ידעו הגויים כי המקום ההוא מבחר המקומות, באמצע הישוב. או שידעו מעלתו בקבלה שהוא מכוון כנגד בית מקדש של מעלה, ששם שכינתו של הקב"ה שנקרא צדק. ובבראשית רבה: המקום הזה מצדיק את יושביו. ומלכי צדק (—פרושו) ואדוני צדק. שנא'³: צדק ילין בה.

ובדבריו על עקידת יצחק הוא אומר:

בראשית, כ"ב, 2. אל ארץ המוריה, לשון רש"י הוא ירושלים וכן בדברי הימים⁴ לבנות את בית ה' בירושלים בהר המוריה... ושם מוריה עשאו מן מורא, ששם יראו האלוקים ויעבדו לפני. והנכון ע"ד הפשט שהוא כמו אל הר המור ואל גבעת הלבונה⁵. כי שם ימצאון בהר ההוא

2 תהילים, ע"ו, 3. 4 דהיי"ב, ג', 1.
3 ישעיה, א', 21. 5 שה"ש, ד', 5.

מור ואהלים וקנמון, בענין שאמרו⁶: קנמון היה ג' בא"י והיו עזים וצבאים אוכלים ממנו. או שנקרא כן לשבח ישראל (נ"א: ארץ־ישראל)... ואברהם ידע הארץ (—ארץ המוריה) ולא ידע את ההר (—הר המוריה) ולכן אמר לו שילך אל ארץ המוריה, והוא יראנו אחד ההרים ששם שנקרא ככה. וצוהו להעלות במקום ההוא כי הוא הר חמד אלוקים לשבתו⁷. ורצה שתהיה זכות העקידה בקרבנות לעולם כאשר אמר אברהם: ה' יראה (—לשון עתיד).

בשתי הדוגמאות קל היה לזהות את המקום עם ירושלים, הן בעזרת פסוקים מספרים מאוחרים (תהילים, דברי־הימים) והן מתוך עמידה על המשמעות הלשונית של השמות: שלם, צדק ומוריה. קשה יותר מלאכתו של הרמב"ן כשהוא מסביר את המקום בית־אל כמקום שאירע חלום סולם יעקב, מחד, הרי השם, והשם הקודם (—לו) נמסרים במפורש, מאידך, —מעידה התורה על המקום "כי אם בית אלוקים וזה שער השמים". וכי יתכן שמקום אחר, מחוץ לירושלים, יכונה בתארים כאלה? ואלה דבריו:

בראשית, כ"ח, 17. הוא בית המקדש שהוא שער לעלות משם התפלות והקרבנות לשמים, וכתב רש"י...

שלא כדרכו, מקדים כאן הרמב"ן ופוסק את פרושו בראש הדברים ורק אחריהם מביא, בשלמותם, את דברי רש"י ודן בהם בויכוח. תוך ציטוט שפע של מאמרי חז"ל שנאמרו בעניין זה, הוא נוטה לדעתו של ר"י בן זמרא:

לזו היא ירושלים שקראו בית־אל ואפשר שיהיה כן לפי המקראות שבספר יהושע ובאמת שאיננו בית אל הסמוך

6 ירושלמי פאה, ז', ג. 7 תהילים, ס"ח, 17.

thousand years that has *not* been an empire and never sought to become one. Israel has been ruled by many empires: Egypt, Assyria, Babylon, Persia, Greece, Rome, the Byzantines, the Umayyad, the Abbasids, the Fatimids, the Crusaders, the Mamluks, and the Ottomans. The only non-imperial power to control the land was and is Israel.

This explains a much misunderstood sentence. It is sometimes said that the early Zionists claimed that Israel was “a land without a people, for a people without a land,” thus ignoring the non-Jewish population resident there. That was not the original proposition, which was made by a Christian, Lord Shaftesbury, in 1843. He said, “There is a country *without a nation*; and God now in His wisdom and mercy, directs us to a *nation without a country*, His own once loved, nay still loved people, the sons of Abraham, of Isaac, and of Jacob.” The meaning is that Israel was the only nation to create a nation-state within the land. At all other times, it existed as, at best, an administrative district within an empire whose base was elsewhere.

THE LAND THAT MAKES YOU LOOK TO HEAVEN

There is another intriguing footnote, within the Bible itself, as to why this land is different. In a masterstroke of delayed information, Moses tells the Israelites as they are almost within sight of the land that there is a qualification to the description he has given all along, that it is “a land flowing with milk and honey.” It is a good land, but with one caveat:

The land you are entering to take over is not like the land of Egypt, from which you have come, where you planted your seed and irrigated it by foot as in a vegetable garden. The land you are crossing the Jordan to take possession of is a land of mountains and valleys that drinks rain from heaven. It is a land the Lord your God cares for; the eyes of the Lord your God are continually on it from the beginning of the year to its end. (Devarim 11:10–12)

Israel is not the Nile delta or the Tigris-Euphrates valley. It is a land dependent on rain, and rain in that part of the world is not predictable. In a sense we knew this already: Abraham, Isaac, and Jacob all have to migrate temporarily because of drought and famine. We have merely lost sight of this during the narrative from Exodus to Deuteronomy, in which our focus has been on Egypt and the desert. But the passage intimates

a correlation between geography and spirituality. Israel is a place where people look up to heaven in search of rain, not down to earth and its natural water supply. It is a place where you have to pray, not one in which nature and its seasons are predictable.

That is part of a larger narrative. Because the terrain of Israel is such that it cannot become the base of an empire, it will constantly be at threat from larger and stronger neighbouring powers. Israel will constantly find itself outnumbered. It will need to rely on exceptional courage from its soldiers, and unexpected tactics of war. That will take high national morale, which in turn will require from the people a sense of belonging to a just and inclusive society.

Commitment will be needed from every individual. They will need to feel that their cause is just and that they are fighting for something worth preserving. So the entire configuration of the Torah's social ethics, whose guardians were the prophets, is already implicit from the beginning, from the kind of geopolitical entity Israel is and will be. It would always be a small and highly vulnerable country, set in a strategic location at the junction of three continents: Europe, Africa, and Asia.

There is a metonymic moment at which this is hinted for the first time. It occurs in the first battle the Israelites have to fight for themselves, against the Amalekites after the crossing of the Red Sea:

So Joshua fought the Amalekites as Moses had ordered, and Moses, Aaron, and Hur went to the top of the hill. As long as Moses held up his hands, the Israelites were winning, but whenever he lowered his hands, the Amalekites were winning. (Shemot/Exodus 17:10–11)

The Talmudic Sages understood the symbolism. When the Israelites looked up, they won. When they looked down, they began to lose. Israel, within itself, would always seem to testify to something beyond itself. It would become, like no other, a holy land. Its history would contain a message significantly different from the usual laws of nations and their wars, in which victory goes to the strong, the weak are vanquished, great powers rise, bstride the narrow world like a colossus, and then decline, their place to be taken by another and younger power. Israel would survive, but it would do so against the odds. As with its agriculture, so with its battles: Israel is a people that must lift its eyes to heaven. As Ben-Gurion famously said: In Israel, to be a realist, you have to believe in miracles.

THE BLOOD LIBELS

The nine-year-old Hugh disappeared on 31 July, and his body was discovered in a well on 29 August. It was claimed that Jews had imprisoned Hugh, during which time they tortured and eventually crucified him. It was said that the body had been thrown into the well after attempts to bury it failed, when the earth had expelled it.^[5]

The chronicler [Matthew Paris](#) described the supposed murder, implicating all the Jews in England:

This year [1255] about the feast of the apostles Peter and Paul [27 July], the Jews of Lincoln stole a boy called Hugh, who was about eight years old. After shutting him up in a secret chamber, where they fed him on milk and other childish food, they sent to almost all the cities of England in which there were Jews, and summoned some of their sect from each city to be present at a sacrifice to take place at Lincoln, in contumely and insult of Jesus Christ. For, as they said, they had a boy concealed for the purpose of being crucified; so a great number of them assembled at Lincoln, and then they appointed a Jew of Lincoln judge, to take the place of Pilate, by whose sentence, and with the concurrence of all, the boy was subjected to various tortures. They scourged him till the blood flowed, they crowned him with thorns, mocked him, and spat upon him; each of them also pierced him with a knife, and they made him drink gall, and scoffed at him with blasphemous insults, and kept gnashing their teeth and calling him Jesus, the false prophet. And after tormenting him in diverse ways they crucified him, and pierced him to the heart with a spear. When the boy was dead, they took the body down from the cross, and for some reason disemboweled it; it is said for the purpose of their magic arts. [Wikipedia]

In 1959, a plaque was placed at the site of Little Hugh's former shrine at Lincoln Cathedral. It read:

“By the remains of the shrine of “Little St. Hugh”.

Trumped up stories of “ritual murders” of Christian boys by Jewish communities were common throughout Europe during the Middle Ages and even much later. These fictions cost many innocent Jews their lives. Lincoln had its own legend and the alleged victim was buried in the Cathedral in the year 1255.

Such stories do not redound to the credit of Christendom, and so we pray:

***Lord, forgive what we have been,
amend what we are,
and direct what we shall be.”***

THE MYTH OF RITUAL MURDER – HSIA (YALE UNIVERSITY PRESS)

TABLE 1. Frequency of Ritual Murder Accusations

	Century				
	12th	13th	14th	15th	16th*
German-speaking lands	2	15	10	14	12
England	2	7			
France	2	1	4		
Spain	1	1			4
Italy			1	6	
Bohemia	1		1		3
Poland				2	8
Hungary				1	3
Total	8	24	16	23	26

statues, led to charges of ritual killing. At a time of tension between Hellenism and Judaism, it was alleged that the Jews would kidnap a Greek foreigner, fatten him up for a year, and then convey him to a wood, where they slew him, sacrificed his body with the customary ritual, partook of his flesh, and while immolating the Greek swore an oath of hostility to the Greeks. This was told, according to *Apion, to King *Antiochus Epiphanes by an intended Greek victim who had been found in the Jewish Temple being fattened by the Jews for this sacrifice and was saved by the king (Jos., Apion, 2:89–102). Some suspect that stories like this were spread intentionally as propaganda for Antiochus Epiphanes to justify his profanation of the Temple. Whatever the immediate cause, the tale is the outcome of suspicion of the Jews and incomprehension of their religion.

To be victims of this accusation was also the fate of other misunderstood religious minorities. In the second century c.e. the *Church Father Tertullian complained: “We are said to be the most criminal of men, on the score of our sacramental baby-killing, and the baby-eating that goes with it.” He complains that judicial torture was applied to the early Christians because of this accusation, for “it ought ... to be wrung out of us [whenever that false charge is made] how many murdered babies each of us has tasted.... Oh! the glory of that magistrate who had brought to light some Christian who had eaten up to date a hundred babies!” (*Apologeticus* 7:1 and 1:12, Loeb edition (1931), 10, 36).

Middle Ages

During the Middle Ages some heretical Christian sects were also afflicted by similar accusations. The general attitude of Christians toward the holy bread of the Communion created an emotional atmosphere in which it was felt that the divine child was mysteriously hidden in the partaken bread. The popular preacher Friar Berthold of Regensburg (13th century) felt obliged to explain why communicants do not actually see the holy child by asking the rhetorical question, “Who would like to bite off a baby’s head or hand or foot?” Popular beliefs and imaginings of the time, either of classical origin or rooted in Germanic superstitions, held that blood, even the blood of executed malefactors or from corpses, possesses the powers of healing or causing injury. Thus, combined with the general hatred of Jews then prevailing, a charge of clandestine cruel practices and blood-hunting, which had evolved among the pagans and was used against the early Christians, was deflected by Christian society to the most visible and persistent minority in opposition to its tenets.

As Christianity spread in Western Europe and penetrated the popular consciousness, using the emotions and imagination even more than thought and dogma in order to gain influence, various story elements began to evolve around the alleged inhumanity and sadism of the Jews. (See Map: Blood Libels.) In the first distinct case of blood libel against Jews in the Middle Ages, that of *Norwich in 1144, it was alleged that the Jews had “bought a Christian child [the ‘boy-mar-

tyr’ William] before Easter and tortured him with all the tortures wherewith our Lord was tortured, and on Long Friday hanged him on a rood in hatred of our Lord.” The motif of torture and murder of Christian children in imitation of Jesus’ Passion persisted with slight variations throughout the 12th century (Gloucester, England, 1168; Blois, France, 1171; Saragossa, Spain, 1182), and was repeated in many libels of the 13th century. In the case of Little Saint Hugh of *Lincoln, 1255, it would seem that an element taken directly from Apion’s libel (see above) was interwoven into the Passion motif, for the chronicler Matthew Paris relates, “that the Child was first fattened for ten days with white bread and milk and then ... almost all the Jews of England were invited to the crucifixion.” The crucifixion motif was generalized in the *Siete Partidas* law code of Spain, 1263: “We have heard it said that in certain places on Good Friday the Jews do steal children and set them on the cross in a mocking manner.” Even when other motifs eventually predominated in the libel, the crucifixion motif did not disappear altogether. On the eve of the expulsion of the Jews from Spain, there occurred the blood-libel case of “the Holy Child of *La Guardia” (1490–91). There, *Conversos were made to confess under torture that with the knowledge of the chief rabbi of the Jews they had assembled at the time of Passover in a cave, crucified the child, and abused him and cursed him to his face, as was done to Jesus in ancient times. The crucifixion motif explains why the blood libels occurred at the time of Passover.

The Jews were well aware of the implications of sheer sadism involved in the libel. In a dirge lamenting the Jews massacred at Munich because of a blood libel in 1286, the anonymous poet supposedly quotes the words of the Christian killers: “These unhappy Jews are sinning, they kill Christian children, they torture them in all their limbs, they take the blood cruelly to drink” (A.M. Habermann (ed.), *Sefer Gezerot Ashkenaz ve-Zarefat* (1946), 199). These words, written in irony, reflect another motif in the libels, the thirst of the Jew for blood, out of his hatred for the good and true. This is combined in 13th-century Germany with the conception that the Jew cannot endure purity: he hates the innocence of the Christian child, its joyous song and appearance. The motif, found in the legendary tales of the monk Caesarius of Heisterbach in Germany, underwent various transmutations. In the source from which Caesarius took his story the child killed by the Jews sings *erubescat judaeus* (“let the Jew be shamed”). In Caesarius’ version, the child sings the *Salve Regina*. The Jews cannot endure this pure laudatory song and try to frighten him and stop him from singing it. When he refuses, they cut off his tongue and hack him to pieces. About a century after the expulsion of the Jews from England this motif only became the basis of Geoffrey *Chaucer’s “Prioress’ Tale.” Here the widow’s little child sings the *Alma Redemptoris Mater* while “the serpent Sathanas” awakens indignation in the cruel Jewish heart. The Jews obey the promptings of their Satanic master and kill the child; a miracle brings about their deserved punishment. Though the scene of this tale is laid in Asia, at the end of the

וכולם היו נתונים בחבלי ברזל לבד ממנה, אך עבדי השלטון השומרים אותה לא נתנוה לדבר עם השלטון מאומה, פן תהפוך את לבו מהם, והוא מסיבות מתהפך בתחבולותיו לפעלם להתגולל עליהם ולא ידע במה, כי אין לו עדות, עד שבא כומר אחד, יאבד וישורש זכרו מארץ חיים, ויאמר לשלטן: לך נא איעצך איך תעשה בהם שפטים - צו להביא את העבד אשר ראה שהשליך היהודי את הנער אל תוך הנהר, ויבחן בגיגית במים אם האמת אתו.

ויצו, ויביאוהו, ויפשיטו בגדיו, ויתנוהו לגיגית מלאה מים טמאים, לראות אם יוצף למעלה - נכונים דבריהם, ואם ישקע למטה - לא דבר נכונה, כי כן משפטי גוים לנסות בדתות חוקים לא טובים ומשפטים בל יחיו בהם. ויעשו כרצונם, ויצילו את העבד, ויעלוהו, והצדיקו את הרשע והרשיעו את הצדיק.

וטרם בא הכומר, אשר הסית אותו לבלתי קחת כופר על נפש הנער, פתח השלטן בממון, וישלח יהודי אחד אל היהודים לשאול מהם מה יתנו לו? ויתיעצו עם הגוים אוהביהם וגם היהודים אשר במגדל, ולא יעצום כי אם במאה ליטרין, וגם שיקבל חובותיהם מאה ושמונים ליטרין, ובתוך כך בא הכומר, והיה מאז בואו לא פנה השלטן עוד אליהם, ולא שמע לדבריהם, אך למצות הכומר לבדו, ולא הועיל הון ביום עברה.

ויצו השלטן הצורך, ויביאום, ויתנום אל בית אחד של עצים, ויסבבו את הבית בקוצים ובחבילי זמורות. והיה כהוציאם אותם החוצה, ויאמר: המלטו נא על נפשכם ועזבו ידאתכם ופנו אלינו! ויענום, ויכום, וייסרום, אולי ימירו כבודם בלא יועיל, וימאנו, ואיש את רעהו יעזור, ולאחיו יאמר חזק ביראת שדי.

ויצו הצורך, ויקחו את שני כהני הצדק, את החסיד רבי יחיאל בר דוד הכהן ואת הצדיק רבי יקותיאל בר יודא הכהן, ויקשרום בבית המוקד בעמוד אחד, כי גבורי חיל היו שניהם, תלמידי רבינו שמואל ורבינו יעקב. וגם רבי יודא בר אהרן אסרו ידיו, ויציתו את האש בחבילי זמורות, ותתלקח

כ' בסיון (ד' אלפים תתקל"א) היום המר והנמהר

מה נאמר לה' מה נדבר ומה נצטדק, האלהים מצא את עונינו. גם בשנת ארבעת אלפים תתקל"א רעה נשקפה בצרפת ושבך גדול בבלויש העיר, כי היו שם כנגד ארבעה מנינים יהודים דרים בעיר. והי היום הרע בחמישי בשבת לעת ערב והנה בלהה, רָכַב יהודי אחד יצא להשקות את סוסו, והנה שם גולייר אחד, ימחה מספר החיים, משקה לסוס אדונו, והיה היהודי נושא בחיקו עורה ווירא, ונשמט אחד מכנפי העורה והיה נראה מתחת סרבלו, וראה סוס הגולייר לובן העורה בחושך, ונבעת וקפץ לאחוריו, ולא היה יכול להביאו במים.

ויבהל העבד הגוי, וישב אל אדונו לאמר: שמע נא, אדוני, את אשר עשה פלוני היהודי! רכבתי אחרי אל הנהר להשקות סוסך, וארא והנה הוא משליך תוך הנהר גוי קטן שהרגוהו היהודים, ובראותי כן נבהלתי ונחפזתי לשוב פן יהרגו גם אותי, וגם הסוס אשר תחתני נבעת מרגשת המים בעת השליכו לנהר במים ולא אבה לשתות.

והוא ידע באדונו ששמח לאיד, כי היה שונא יהודית אחת גברתנית שבעיר, על כן שם הדברים בפיו. ויען ויאמר: עתה נקמתי מפלונית מרת פולצלינא.

ויהי ממחרת, וירכב אל שלטן העיר, הוא שיבלט הרשע בן טיב לטו שיכלתו, וארירות רעות ומדות על ראשו, מושל מקשיב על דבר שקר אשר הקשיב דבר שקר כי משרתיו רשעים;

ויהי כשמעו, ויחר אפו, ויקח את כל היהודים אשר בבלויש, ויתנם אל בית הסוהר. ומרת פולצלינא היתה מאמצת לב כולם, כי היתה בוטחת באהבת השלטן שהיה אוהבה עד עתה ביותר. אך איזבל אשתו הצוררת מסיתה אותו, כי גם היא שנאה מרת פולצלינא.

יעקב בן הרב רבי מאיר, אשר כתב אליהם ספרים והודיעם כי ראוי הוא לקובעו צום לכל בני עמנו, "וגדול יהיה הצום הזה מצום גדליה כי יום כפורים הוא" - זה לשון רבינו אשר כתב, וכן נכון, וקבלו היהודים, ופיט "חטאנו צורנו" מיוסד על זה לכתוב בו כל המקרה הרע, ולמעלה הוא כתוב בסליחות על גזירת בלויש, וצדקת כל שמסרו עצמם על יחוד השם תעמוד לישראל סלה.

המופיע פעמים רבות בתוספות - קהלות אלו נהגו לקיים צום זה תקופה מסוימת ולאחריה הפסיקו מנהג זה. אולם בשנת ה' אלפים נ"ח חזרו לקיימו, משום "גזירת רינדפלייש" - פרעות שהיו בקהילות צרפת, בווריה, אוסטריה ועוד. ומעשה שהיה, כך היה: ביום ד' באייר הניח לאלף הששי (1298) אחד האצילים בשם רינדפלייש הסית את ההמון אשר בעיר רוסינגן להרוג את היהודים, משום ש"פגענו ב"קרבן" של הקתולים, הוא הלחם הקדוש שלהם. כל קהילת רוסינגן הושמדה. משם פשטו על קהילות נוספות אשר בחלקן נזכרות בספר אזכרות נשמות לקהילת נירנברג. ביום י"ב בתמוז היה השמד בקהילת נוישטיאט שבה נשרפו משפחות שלמות, מהם ששרפו את עצמם מבלי להשתמד חלילה. משם עברו לקהילת ווינדשהיים ומשם לקהילת איפהובן - הרבה מן הניספים ידועים בשמותיהם. כך עברו הרוצחים מקהילה לקהילה. נורא היה הסבב בקהילות רוסנבורג, שלוש פעמים פשטו הרוצחים על הקהילה. רוב היהודים מסרו עצמם על קידוש השם.

בי"ג באב נהרגו בירצבורג לערך "אלף נפשות". כאן הסביעו הצוררים רבים מהיהודים ובתוכם "מורינו הרב ר' אפרים". ביום כ"ב באב היה השמד בעיר נירנברג בקהילה זו נהרגו 628 איש ובתוכם היה רבנו הגדול רבי מרדכי בן הלל בעל "המרדכי".

כל שנת ה"ח היתה לשנת אימים, אף המשיכו ברהג בראשית שנת נ"ט, בין הקהילות הפגועות קהילות היילברון, בישופשהיים, הולולס, ויניהם.

במרוצת מאות השנים שלאחר "גירות רינדפלייש" שוב הלכה ונשכחה תקנת הצום בכ' סיון, אולם לאחר השחיסות הנוראות של שנת ת"ח חזרה ונתעוררה התקנה.

הראשון שחזר ותיקן את התקנה היה רבנו שבתי כהן - הש"ך, שראה את צרות התקופה והוא מתארן בהקדמה לסליחות שייסד על אסונות ת"ח ות"ט והוא כותב: "על כן קבעתי לעצמי ולדורותי לבנים ולבני בני, יום צום ותענית ואבל ומספד וקנים, ביום כ' לחדש סיון שבו נתנה תורה היקרה מפנינו. ועתה קרועה פרועה גים רבים המונים המונים. יען כי יום זה הוא תחילה לגזרות ומכאובות וחלאים רעים ונאמנים. וגם כי בו הוכפלו הצרות וקלקולים מקלקולים שונים. כי גם גזרת תתקל"א היתה ביום ההוא ובאותם הזמנים. וגם כי יום זה לא יארע בשבת קדש בשום פנים, על פי הקביעות והלוחות אשר בידינו מתקנים. וחברתי סליחות והקניות בבכי ותחנונים, לאומרים ביום זה בכל שנה ושנה עידן ועידנים. וכל איש אשר הריחו ה' ביראתו ובשם ישראל מכונים, ישם על לבו אלו הדברים והענינים ויקבע עצמו יום זה לקונן עליו כעל שני החורבנים. אולי ישקיף היידיאה ממעונים. כי עדיין לא שככה חמת המלך ה' צבאות מלך עליונים ותחתונים. כי עוד חמת ד' המציק הצר הצורר נסויה בחורבות וכדונים. ותמיד הם פושטים בארץ ולמלחמה הם מוכנים ומזומנים. ובכל מקום אשר ימצאו מהיהודים הורגים וכולעים כתנינים. והתאספו יחד עם רב מהקדרים אשר סביבותיהם חונים, ויאמרו: לכו ונכחיד ישראל ושמם נמחה כעננים, ולא נשאיר להם שאר זיכרון עם הראשונים והאלרונים.

ואנחנו בשם ה' אלהינו מכיר וענינו ליה שוכן מעונים. ינקום נקמת דם עבדיו הנשפך כמים על

האש בעבותות אשר על ידיהם, וינתקו, ויצאו שלשתם ויאמרו אל עבדי הצורר: האש אין שולטת בנו - למה לא נצא? ויאמרו להם: חי נפשכם אם תצאו מזה! ויתעצמו לצאת.

וישיבום עוד אל בית המוקד, ויסיפו לצאת, ויתפסו בגוי אחד להביאו עמהם אל המוקד, ויהי בקרבם אל המוקד ויתחזקו הערלים ויקחו את הגוי מידם, ויהרגום שם בחרב, וישליכום אל תוך האש, ולא נשרפו גם הם גם כולם ל"ב נפש, רק שרפת נשמתם וגוף קיים. ויראו הערלים ויתמהו איש אל רעהו, ויאמרו: אך קדושים המה אלה!

ושם היה יהודי אחד, רבי ברוך בר דוד הכהן, וראה בעיניו את הדברים האלה, כי גם הוא יושב בארצו, ויצא עבור להתפשר על היהודים אשר בבליישי, ולא הועיל בעונותינו, אך בעבור שאר יושבי השלטון המקולל נתפטר באלף ליטרין. גם ספרי תורה ושאר ספריהם הציל. וזה היה בשנת תתקל"א, ברביעי בשבת, בעשרים לחדש סיון, וראוי לקובעו יום צום כצום גדליה.

כלל הדברים האלה כתבו באורליינש, בעיר הקרובה אל חללי הקדש, והודיעו לרב רבינו יעקב. ועוד היה כתוב בכתב:

ויהי בעלות הלהב הרימו קול בנעימה קול אחד, ותחלה היה הנועם נמוך ולבסוף בקול גדול, ובאו ואמרו לנו: מה זה שירכם, כי לא שמענו כנועם הזה? וידענו ביחוד כי "עלינו לשבח" היה.

בנות ישראל אל שלשים ואחת נפש בכינה הנשרפות על קדושת השם, ואחיכם כל בית ישראל יבנו את השרפה. ובעונות לא נתנו לקבורה, אך במקום שנשרפו תחת ההר, ובאו אחר כן יהודים קברו את עצמותיהם. ובשלשים ושתים נפשות הקדושות אשר הקריבו עצמן קרבן מנחה לבוראן, וירח ה' את ריח הניחוח ואת אשר יבחר בו יקריב אליו.

ברביעי בשבת, בעשרים בסיון ארבעת אלפים תתקל"א, וקבלוהו כל קהלות צרפת וביהם ורינוס להספד ותענית מרצון נפשם ובמצות הגאון רבינו וקבלוהו כל קהילות צרפת וביהם ורינוס להספד ותענית במצות רבי יעקב ב"ר מאיר (הוא הריב"ם

CHAUCER – THE PRIORESS’S TALE

As I have said, among the Jewry,
This little child, as he went to and fro,
Full merrily then would he sing and cry
‘O alma redemptoris’ and ever so.
The sweetness had pierced his heart, lo,
Of Christ’s mother, so that he must pray
To her, nor leave off singing by the way.
Our first foe, Serpent Satan, who has
Made in the Jew’s heart his wasp’s nest,
Swelled up and said, ‘O Hebrew folk, alas!
Is this a thing that seems to you full
honest,
That such a boy shall walk by, as if
blessed,
In spite of you, and sing out each sentence
That goes against the laws you
reverence?’
From thenceforth the Jews there
conspired
The innocent from out this world to chase.
A murderer, to serve this end, they hired,
Who in an alley had a private place,
And as the child passed by at a pace,
This wretched Jew caught and held him
fast,
And cut his throat, and in the pit him cast.
Into a privy-drain him they threw,
Where the Jews purged their entrails.
O cursed folk of Herod, born anew,
How shall your evil intent you avail?
Murder will out, for sure, and shall not fail
God’s honour, there, especially for to
speed,
The blood cries out against your cursed
deed.
O Martyr, bonded to virginity,
Now you may sing, ever following on
The white Lamb celestial – quoth she –
Of which the great evangelist, Saint John
Of Patmos, wrote, who says those who
are gone
Sing before the Lamb a song all new,
Who never, in the flesh, women knew.
The poor widow waited all that night
For her little child, but he came not.
So, as soon as ever it was light,
Her face pale with dread, in anxious
thought,
She, at the school and elsewhere, him
sought;
Till this much she discovered, finally,

That he had last been seen among the
Jewry.

With mother’s pity in her breast enclosed,
She went, and she was half out of her
mind,

To every place where she might suppose
It likely that she might her child find;
And ever on Christ’s mother, meek and
kind,

She cried, and at the last thus she
wrought:

Among the cursed Jews she him sought.

She begged, and she prayed piteously
Of every Jew who dwelt in that place,
To tell her if her child had been by.

They said ‘nay’ but Jesus, of His grace,
Put in her mind, within a little space,

To go from that place, where she cried,
To where he was, in the pit, cast aside.

KEHILLOT HAKODESH SHEMASRU NAFSHAM

THE KINNAH FOR THE SHOAH

Karlsruhe - Formerly capital of Baden.

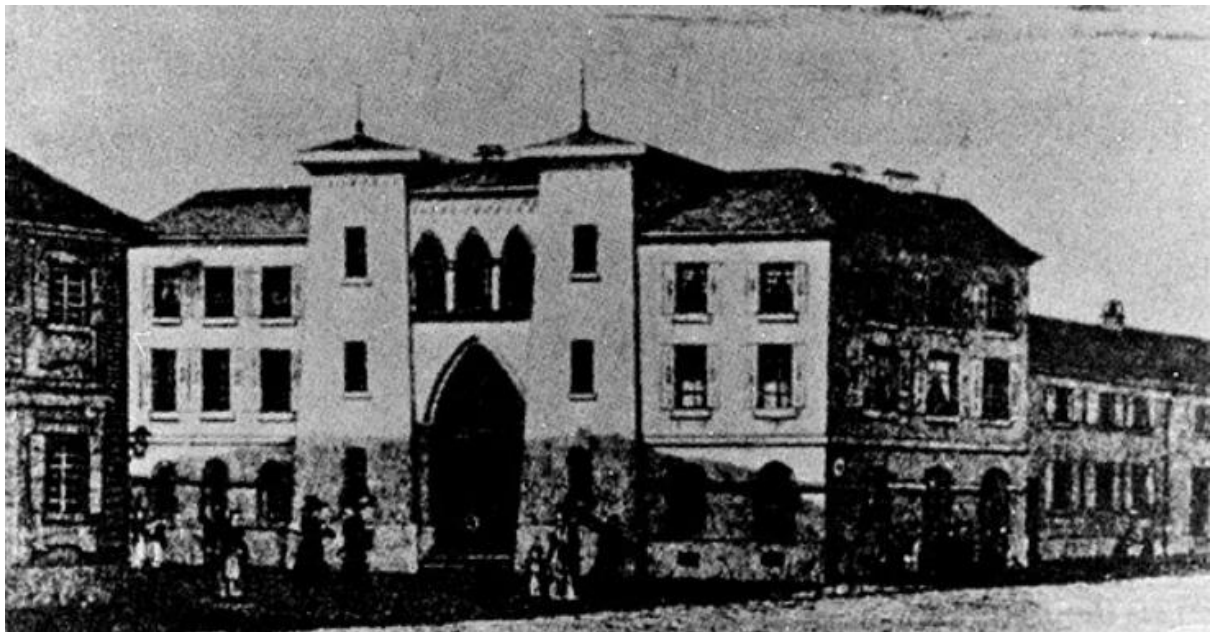
Jews settled there shortly after its foundation in 1715. By 1725 the community had a synagogue, bathhouse, infirmary, and cemetery. Nathan Uri Kahn served as rabbi of Karlsruhe from 1720 until his death in 1749. According to the 1752 Jewry ordinance Jews were forbidden to leave the town on Sundays and Christian holidays, or to go out of their houses during church services; but they were exempted from service by court summonses on sabbaths. They could sell wine only in inns owned by Jews and graze their cattle, not on the commons, but on the wayside only. Business records had to be kept in German. The community officials, including two to three unmarried teachers, were exempted from tax. They exercised civic jurisdiction and could commit members of the community to the municipal prison for Jews. A Chevra Kaddisha was founded in 1726; the cemetery, also used by Jews of other towns, was enlarged in 1756 and 1794. There were nine Jewish families living in karlsruhe in 1720, 50 in 1733,

80 in 1770, and 502 persons in 1802. Netanel Weil, who became chief rabbi of the two Baden margravates (1750--69), was succeeded by his son Jedidiah Weil (1770-1815).

Netanel weil's commentary on asheri, korban Netanel (on tractates Mo'ed and Nashim) was printed in 1755 in karlsruhe by I. J. Held, a successor to old and well-known Augsburg printers. His successors f. W. Lotter and m. Macklott continued publishing Hebrew works, including some by Jonathan Eybeschuetz (printed 1762--82) and the Torat Shabbat of Jacob Weil (1839). The firm continued printing until 1899, mainly liturgical items, Judeo-German circulars, and popular stories. D. R. Marx, licensed in 1814, printed in 1836 a Hebrew bible (1845), edited on behalf of the Jewish authorities (oberrat) by a group of rabbis, among them Jacob Ettlinger. Altogether some 60 Hebrew books were printed in karlsruhe. Karlsruhe was the seat of the central council (oberrat) of Baden Jewry, according to the articles of the 1809 edict which granted them partial emancipation. AsherL, a participant in the Paris Sanhedrin, was appointed rabbi of Baden and karlsruhe in 1809; he was succeeded in 1837 by Elias Willstaedter.

A new synagogue with organ was consecrated in 1875; the orthodox faction seceded in 1878 and built its own synagogue in 1881. From the 1820s Jews were permitted to practice law and medicine. After attaining complete emancipation in 1862, Jews were elected to the town council and the Baden parliament, and from 1890 were appointed judges. The Jewish population numbered 670 in 1815, 1,080 in 1862 (3.6% of the total), 2,200 in 1892, 3,058 in 1913 (2.73%), 3,386 in 1925 (2.37%), 3,199 in June 1933 (2.01%), and 1,368 in May 1939. The Jews in karlsruhe suffered from persecution during the hep hep riots in 1819. Anti-Jewish demonstrations took place in 1843 and 1848, and in the 1880s the anti-semitic movement of Adolf Stoecker had its repercussions in Karlsruhe. The community maintained a variety of cultural and educational institutions. A lehrhaus (school for adults) was founded in 1928. During the first years of the Nazi regime the community continued to function and particularly to prepare Jews for emigration. An agricultural training school was founded and a biweekly newspaper (founded as a bulletin in 1840) was published.

On Oct. 22, 1938, all male polish Jews living in karlsruhe were deported to Poland. The synagogues were destroyed on Kristallnacht, November 1938; most of the men were arrested and sent to Dachau concentration camp, but were released after they had furnished proof that they intended to emigrate. In October 1940, 895 Jews were expelled and interned by the French Vichy authorities in Gurs in southern France, most of whom were deported from there to Auschwitz in November 1942. The 429 remaining Jews and non-aryans were deported to the east between 1941 and 1944. there were 90 Jews living in karlsruhe in May 1945, 63 in 1946, and 246 in 1968. An organized community was formed in 1945, and the Baden central Jewish council was reorganized in 1948. A new synagogue was built in 1969. [Official text written by researchers of The Museum of the Jewish People at Beit Hatfutsot]

My Brave Parents Made The Ultimate Sacrifice

HERMANN Hirschberger holds up a 70-year-old photograph of himself as a handsome 12-year-old boy and says: "This is what I looked like when I came to England. The strangest thing about the picture is that I'm smiling. I had just arrived with my brother from Germany, having been sent by our parents unaccompanied on Kindertransport, and I was terribly homesick and anxious about my parents' safety, and yet despite that, this picture reminds me of an incident that makes me smile to this day.

"I was sent to school in Margate. The first week was murder - I could hardly speak a word of English and I felt vulnerable and out of my depth - and then on the Friday, after lunch, I was pushed into a very large classroom with 100 other pupils. They were electing house captains. I had no idea what that meant.

"But when it came to nominations for vice-captain, one girl pointed at me. The children voted: the first nominee got four votes, the second six. Then it came to me and almost every pupil in the room put their hand up. I got 77 votes!"

It was an unexpected act of kindness, the first of many that Hermann, now an effervescent 82-year-old with a wife, two children and four grandchildren, will never forget. This Sunday he will be sharing memories like these with his fellow émigrés and Prince Charles at a special celebration to commemorate the 70th anniversary of Parliament's decision to admit almost 10,000, mainly Jewish, children as refugees from Nazi-occupied Europe - a unique act that saved these children from certain death and which became known as the Kindertransport.

An estimated 150 people who came on the Kindertransport are still living in Britain today (3,000 emigrated to Israel), and the majority are expected to attend the gathering at JFS School in Kenton, north-west London. Organised by the Kindertransport Committee of the Association of Jewish Refugees (AJR), the programme includes addresses by Chief Rabbi Jonathan Sachs, Lord Richard Attenborough, Minister of State Tony McNulty and a keynote speech by Churchill's historian Sir Martin Gilbert.

It was the shocking events of 9 November 1938 known as "Kristallnacht" - when synagogues were set alight and Jewish shops smashed throughout Germany - that led directly to the Kindertransports, the first leaving Berlin on 1 December 1938 and the last on 1 September 1939, the day war began.

Hermann, then 12, remembers Kristallnacht all too well. At the time, he lived with his brother, Julius, 14, father, Sigmund, 60, a bank manager, and mother, Jenny, 42, in an apartment in Karlsruhe, a city on the Rhine 70 miles south of Frankfurt.

"For me," he recalls, "it was a momentous day because it changed everything. I can still recall the acrid smell of synagogues burning as I walked to school and then being told by a teacher: 'Jew boy, go home, you're never coming back.'

"They were rounding up the Jewish men and two Gestapo with guns came to our house and told us to hand over our father. My dad was out of the house but they didn't believe us - I can't convey what it felt like to have a gun pushed in my chest, the fear in the pit of my stomach.

"Things had been bad for some time. In my class at school, there was one other Jewish boy and the other children beat us up and called us 'filthy Jews'. Once, in our naivety, we went to the headmaster to complain. He said: 'Isn't that what you are? Filthy Jews!'"

Of Karlsruhe's 250,000 population, 3,000 were Jewish and there was now a desperate clamour to leave. But emigrating had become difficult. When Hermann's parents heard that England would take Jewish children, they told him and his brother: "You'll go to England, you'll learn a new language, we'll follow you later."

Hermann recalls: "On March 20th 1939, we packed our suitcases and our parents walked us to the railway station. My mother kissed us goodbye, hugged us tight and said: 'Be good boys, say your prayers every evening. There will be a happy reunion when we get to England, perhaps in a few weeks' time.' But she didn't cry.

"We had strict instructions from the Refugee Committee and it had been drummed into us: 'No emotional scenes at the station.' We boarded the train to Hamburg with my father while my mother walked home alone. I'm sure she cried buckets. That was the last time I saw my mother.

"All night, I couldn't sleep on the train. When we got to Hamburg, my father placed his hands over my head and gave me the traditional blessing that a Jewish father gives his children on Friday nights. It was the last thing he ever said to me.

"That night my brother and I boarded the SS Manhattan - a luxury American liner with lovely cabins and even a kosher restaurant - and I howled like I've never howled before or since. I feared I'd never see my parents again, and I didn't think I could cope without my mother."

On arrival in Southampton, Hermann and his brother were put on a train to Waterloo and bussed to Margate where they were accommodated in a hostel and enrolled in a local Church of England school. At first, letters from their parents arrived weekly. They were brief but they always ended optimistically "we

hope to see you soon". Six months later the brothers received a letter that said: "Very good news. We've just received our permits to come to England. In a few days there'll be a happy reunion." It was dated just two days before war broke out.

"I remember walking on the promenade in Margate with friends feeling terribly anxious about whether my parents had got out in time. A few weeks later we got another letter that confirmed they were still in Germany. In 1940 they were deported to a concentration camp in Vichy France and we got letters via the Red Cross saying they were suffering and asking us to send money.

"The last letter we got was from the Red Cross itself in 1942 and it said: 'We regret to inform you that your parents have been removed to an unknown destination.' By then we knew about the Final Solution. We would later learn that they had been deported to their deaths in Auschwitz in the summer of 1942."

Back in England, Hermann had been evacuated to a coal-mining foster family in Staffordshire while his brother went to London to work in a clerical job. "My family, the Deakins, were a decent couple who treated me well but they weren't my mum and dad and they never tried to be. It was a difficult time and while I was with them, I suffered from anxiety attacks and insomnia."

Eighteen months later, at 15, Hermann followed his brother to London where he lived in a hostel and joined the war effort, making components for aircraft at a precision engineering company. He was determined to make something of his life and attended evening classes to complete his school-leaving qualification.

After the war, Hermann qualified as a chartered engineer and later worked in a senior position for Kodak, heading an engineering design team of 90 people. He was 36 when he met his wife, Eva, an artist, also born in Germany but who had escaped to Brazil with her parents in 1939. They moved into a house in Stanmore, north London, where they still live. They have two children, Miriam, 43, a tax consultant for Transport for London, and Danny, 41, an internet entrepreneur. His brother, Julius, is married with six children and lives in Stamford Hill.

In 1951 Hermann returned to Germany and to his heavily bombed hometown for the first time. "I walked round for a long time before I summoned the courage to ring the bell of the apartment where we lived," he says. "The new owners were friendly and when I told them who I was, they invited the neighbours round, including the baker where my parents had bought their bread. The baker told me he

remembered the day my parents were deported. He said they were collected in a lorry and that the neighbours came down from the flats and spat at them and kicked them. It was hard to hear. Then one woman asked me: 'What exactly did happen to your parents?' I told her they were murdered in Auschwitz. She said: 'That's not too bad, not as bad as being bombed by the British.' At that point I got up and left."

Since he retired in 1989, Hermann has given hundreds of talks in schools. He says the children always ask three questions: Do you hate Germans? Can you forgive the Germans? Do you still believe in God?

"I tell them: no, I don't hate Germans, only Nazis; that reconciliation with Germans is possible but that I cannot forgive what they did to my parents. As to God, I became agnostic. I am active in the synagogue but it's more a way of life than a strong religious conviction."

Physically Hermann is in good shape - he speaks to me without tiring for three hours - and he is active on half-a-dozen committees, including, until this year, the Kindertransport Committee of the Association of Jewish Refugees, which he chaired. "As you might expect, I'm very patriotic," he says. "England saved my life. I'm so happy to be alive, to have been given an opportunity to have a wife and children."

He pulls out two photographs of his parents - the only ones he has - old passport photos that he enlarged. "They were ordinary, decent, cultured people but because of the climate of hate, they were considered ogres and cruelly murdered. My greatest regret is that I lost my parents so young, and that I was 12, such a vulnerable age, when I came here.

"Hitler's lasting gift to me is a host of psychological problems: I'm neurotic, I get anxious, I worry. Many Kindertransport people suffer like this. We're survivors in a way - we didn't have to be locked up in camps to suffer trauma. Two-thirds of us never saw our parents again."

This Sunday Hermann intends to take a quiet moment to thank the two people whose courage and foresight he values above all else. "More than anyone, I am grateful to my parents for having made the ultimate sacrifice to send us to safety. Not all parents did, you know." He sighs. "Can you imagine what it means to take your children to a railway station and kiss them goodbye with the knowledge that you may never ever see them again?"